

Foreningen Bornholm

Referat fra ordinær generalforsamling mandag den **16. juni 2014** kl. 19.30

Forud for generalforsamlingen var der en tur, guidet af naturvejleder Jesper Kaufmann, rundt i området omkring Christianshøj i Almindingen og fællesspisning i Kyllingemoderen.

- 1. Velkommen og valg af dirigent.** Formanden Svend Kramp bød velkommen til denne ordinære generalforsamling i Kyllingemoderen mellem de to jomfrubjerger. Derefter motiverede han 1 minuts stilhed til minde om foreningens mangeårige formand **Holger Valdemar Jørgensen**, der døde den 15. maj 2014.

44 medlemmer var mødt frem.

Britta Kofoed blev enstemmigt valgt til dirigent og kunne konstatere, at generalforsamlingen var korrekt indvarslet og dermed lovlig.

- 2 Valg af 2 stemmetællere.** Inge Lorenzen og Kaj Jørgensen valgt.

- 1. Beretninger om foreningens virke i det forgangne år.**

A. Svend Kramp, generelt.

I mange år har det været tradition at lave en tur i forbindelse med den årlige generalforsamling. Den slags ture er en vigtig del af foreningens formål om at oplyse om øens seværdigheder, og turene er en god måde at vise og fortælle om landskabet og kulturhistorien. Mange medlemmer har fået gode oplevelser på den måde, så i et par år har vi også holdt sådanne ture forår og efterår.

Forud for generalforsamlingen sidste år var godt 40 medlemmer nede ved Slusegård og så på de fredede bygninger og hele ådalen ud fra en plan om at overtage pasningen af bygningerne. Den fik vi opbakning til, og hvordan det er gået, vil Niels-Holger fortælle om i sin beretning om møllerne.

Efterårsturen gik til Limensgade kalkbrud, hvor der i middelalderen blev brudt sten til at bygge med og brænde til kalkmørtel, til mange kirker og Hammershus, og nu igen til restaureringen af Slottet. Arrangementet blev holdt lørdag den 26. oktober i samarbejde med Bornholms Museum. Der holdt Niels-Holger et indledende foredrag, hvorefter man kørte til stenbruddet. Igen et godt og indholdsrigt arrangement; museets foredragssal var fuld, ca. 35 var med i stenbruddet.

Forårsturen 27.april i år drejede sig også om Hammershus, hvor Naturstyrelsen vil bygge et nyt besøgscenter på skrænten af Mølle dalen. 121 mennesker, guidet af naturvejleder Tino Hjorth Bjerregaard, fik en oplevelse af byggeriet i landskabet, før man sluttede med kaffe på Slotsgården. Den rives ned i forbindelse med byggeriet, og så opfyldes drømmen fra foreningens start i 1906: Ingen generende byggerier foran Hammershus. Det afhænger dog af, hvordan besøgscenteret bliver udført og indpasset i terrænet. Bestyrelsens indstilling er, at byggeriet og broen over til slotsbroen skal ses så lidt som muligt i landskabet, der skal være fri adgang til Slottet, og at de gamle vejforløb ikke må ændres. Indsigelsen er sendt til kommunen inden tidsfristen 26. maj – og kan ses på vores hjemmeside.

Desuden holdt foreningen et arrangement 5. marts om Det Kongelige Biblioteks store samling af luftfotos af Bornholm. De 30.000 billeder fra hele øen bliver flittigt studeret og kommenteret. Og jeg har holdt et par foredrag om foreningen i København og her.

Arrangementerne er alle med til at give opmærksomhed om foreningen og flere medlemmer, som det fremgår af regnskabet.

Vi har også været involveret i en række sager, der berører formålsparagraffen om at sikre seværdigheder mod ødelæggelse, sikre offentlig adgang og oplysning: Vores protest var årsag til, at kommunen alligevel ikke lukker Sydkyststien. Det fortæller Finn Bræstrup om.

I forbindelse med et projekt om at rydde skov langs Øle Åens øvre løb har jeg med sagkyndig hjælp registreret flere gamle veje, vadesteder og broer og andre historiske levn, for at gøre dem synlige og forhindre at de ødelægges.

Vi har indgivet protest mod opløjningen af en markvej ved St. Bøsthøj i Åker, som sikkert er en del af et forhistorisk vejforløb på tværs af Læså- Grødby Å. Sagen behandles af Naturklagenævnet. Den vej skulle gerne bevares som led i et nyt stisystem syd for Åkirkeby - Linjer i Landskabet – som et par af os er involveret i.

Tilsvarende er vi begyndt at arbejde for at frede Krøblingevejen mellem Svaneke og oldtidsbebyggelsen Sorte Muld, for at der ikke skal forsvinde mere af den.

Vi har også været inddraget i kommunens plan om offentlig adgang og stier i Ringebakkerne, på grund af ejerskabet af Vang Vandmølle.

En skovrydning i Præsteskovene i Ibsker her i foråret har ført til et brev til skovdyrkerforeningen om at være opmærksom på oldtidsminder i skovene. Til gengæld har vi ikke haft indvendinger imod en planlagt labyrintpark i Vestermarie.

Købet i 2012 af Madsebakke-området med helleristningerne har ført til, at Bornholms Museum har fundet mange nye helleristninger i området, mest på klippen Trekanten, og der er planer om at genskabe et oldtidslandskab, med fritlagte klipper, åben kilde, vandløb, småkrat og udsigt over Østersøen. Så det køb var en forbilledlig måde at sikre kulturhistorien, give bedre adgang og oplysning om seværdigheder, og den slags projekter vil vi fortsat arbejde med. Samtidig vil vi være meget opmærksomme på den stigende trussel mod fredede fortidsminder, skove og andre naturområder, idet store moderne landbrugs- og skovmaskiner kræver plads og laver skader, samtidig med, at ejerne måske ikke er så hensynsfulde mod kulturarven som før.

Der har været meget at se til, og meget at tage stilling til i bestyrelsen. Det meste er foregået i form af mail-korrespondancer, men der har også været holdt i alt 6 bestyrelsesmøder i det forløbne år.

Et af dem i forbindelse med det årlige møde med kommunens skovfoged Ole Holm Petersen, hvor han fortæller om sine planer for naturplejen. Det giver altid en god snak om planer og ideer og muligheder for at samarbejde om at nå målene.

Jeg er meget glad for det gode samarbejde, vi har haft i bestyrelsen, så tak til alle i bestyrelsen. En særlig tak til Niels-Holger, som sørger for at opdatere hjemmesiden, med nyheder fra foreningen, turene, nogle af de behandlede sager og foreningens historie.

En helt særlig tak til vores æresmedlem Jørn Uffe, som har besluttet at træde ud, efter 36 år i bestyrelsen – og før da 10 år som revisor. Vi vil savne dig og dine hyggelige historier fra Rutsker og Vang.

B. Møllerne ved Niels-Holger Larsen

Foreningen Bornholm har fortsat sine bestræbelser på at bevare de gamle møller på Bornholm – ikke kun vores egne tre møller. Vi kan anses for at være en paraplyorganisation til bevaring af øens møller.

Vi har især interesseret os for Slusegårds vandmølle- og ørredhus og Saxebro mølle. Desuden vil vi igen forsøge at sætte liv i et møller- og bagerlaug.

Egeby stubmølle har det fint. Vi sætter den i gang på årets mølledag, men ville gerne vise den frem lidt oftere. Mere end 40, især tyskere, besøgte møllen på mølledagen.

Vang vandmølle mangler stadig vand fra mølledammene, men det er næsten en uoverkommelig sag at etablere damme og dæmninger. De besværligheder, der tidligere var med oversvømmelser, der ødelagde vejen er tilsyneladende ordnet med en ny bro og rørføring, udført af Regionskommunen. På mølledagen blev den besøgt af omkring 70 mennesker.

Mælstatrøntan på Melstedgård er stadig i god orden, og i Bornholms Museums varetægt. Ordet "trønta" er et ældre ord på en mølle, som fiskerne på havet benyttede som kendingsmærker, idet man ikke måtte benytte ordet mølle!

Slusegårds fredningsudvidelse er endnu ikke kommet i orden, men den er på vej. Det er meningen at Foreningen skal være behjælpelig med at skaffe midler til istandsættelser. Der har tidligere været tale om at Foreningen Bornholm kunne overtage anlægget, men vi er blevet enige med ejeren om at indgå en slags driftsaftale.

Saxebro mølle er et smertensbarn. I forståelse med ejeren Pia Stærmosen, har vi haft kontakt til RealdaniaByg om en overtagelse og istandsættelse, men det lykkedes ikke. Der skal derfor søges andre muligheder for at realisere et projekt. Foreningen er kun "fødselshjælper" for et kommende projekt.

Det har i mange år været et ønske at udbrede kendskabet til møllerne bedre, blandt andet ved guidning. Det kræver at der uddannes folk som dels kan køre møllerne, dels kan berette om deres historie og anvendelse. Vi vil i 2014 endnu engang forsøge at iværksætte et kursusforløb i forbindelse med et møller- og bagerlaug i samarbejde med det nye Madkulturhus på Melstedgård, hvor vores mølle kan indgå.

C. Vedligeholdelse af Sydkyststien ved Finn Bræstrup Karlsten.

I efteråret 2012 debatteredes vedligeholdelsen af Sydkyststien kraftigt. Kommunalbestyrelsen vedtog for 2013-budgettet at spare de kr. 100.000, som det var beregnet at vedligeholdelsen ville koste. Vedtagelsen fik mange til at protestere. I FBs bestyrelse havde Flemming Kofoed fulgt sagen på nærmeste hold, da han var lodsejer på strækningen og bl.a. havde modtaget en deklaration, hvoraf det klart fremgik, at Amtsrådet var forpligtet til at vedligeholde stien.

Vi blev derfor i foreningens bestyrelse enige om at skrive et indlæg i Bornholms Tidende. Det gjorde næstformanden den 28/12 2012. Vi synes ikke at læserbreve er den bedste kommunikationsform, men der var så mange mennesker, som havde deltaget i debatten og således var interesseret i sagen, at vi mente at kunne slå to

fluer med ét smæk og få en kommentar fra kommunalbestyrelsens partier. Men der kom ingen kommentarer!

Da sagen i foråret 2013 igen blev diskuteret i Bornholms Tidende, skrev vi igen et læserindlæg den 15/4 2013, med en opfordring til politikerne om at kommentere sagen. Der kom ingen kommentarer!

Vi skrev så et brev den 19. maj 2013 til borgmesteren og Kommunalbestyrelsen. Vi oplyste i brevet, at FB godt var klar over, at kommunalbestyrelsen naturligvis kunne beslutte at spare kr. 100.000 på Sydkyststien på mange forskellige måder. Men efter vores mening kunne man ikke direkte vedtage at spare på vedligeholdelsen, da Amtsrådet netop havde vedtaget at vedligeholde stien.

Kommunen svarede på henvendelsen den 18. juni 2013 v/afdelingschef for Natur og Miljø, Louise Lyng Bojesen. Hun forklarede, at stien blev etableret omkring 1989-92, hvor der blev holdt åstedesforretning med henblik på ekspropriation. En afgørelse fra trafikministeriet slog imidlertid fast, at en ekspropriation ikke var nødvendig, og ekspropriationen blev aflyst.

Stierne skulle optages i "Amtets stifortegnelse". I brevet oplyste man imidlertid, at kommunen ikke havde nogen stifortegnelse!

I sagen havde der været to udkast til deklARATIONER, som begge fastslog, at amtet havde vedligeholdelsespligten for de etablerede stier. Udkastene til deklARATIONERNE havde været udsendt til lodsejerne. I brevet fra kommunen forklarede man, at udkastene hverken havde været underskrevet eller tinglyst, og derfor ikke gjaldt. Vi havde svært ved at forstå argumentationen i brevet og bad derfor om et møde med kommunen.

Imidlertid henvendte næstformanden sig til Ø-arkivet for at se dokumenterne og især referaterne fra amtsrådsmøderne 1989 – 92. Af disse fremgik det klart, at den omtalte deklARATION var vedtaget i Amtsrådet ved 2 lejligheder. Der var altså ingen tvivl om, at amtsrådet havde påtaget sig forpligtelsen med at vedligeholde Kyststien.

I begyndelsen af december 2013 indstillede kommunens Teknik- og Miljøudvalg til Kommunalbestyrelsen, at der igen sættes penge af til at vedligeholde Sydkyststien. Denne indstilling blev vedtaget, og den 19. december 2013 vedtog kommunalbestyrelsen at følge indstillingen. I resuméet af sagen hedder det:

"I forbindelse med vedtagelse af budget 2013 indgik Kommunalbestyrelsen en aftale om at ophøre med at vedligeholde sydkyststien og dermed spare 100.000 kr. på budgettet til naturforvaltning. Det har givet usædvanlig mange

klager fra borgere, foreninger og turistorganisationer. Der fremsættes derfor forslag om at genoptage vedligeholdelsen af sydkyststien og finde besparelsen på andre områder på Teknik og Miljø's budget".

Indstillingen af sagen er anbefalet af Teknik- og Miljøudvalget og Økonomi- og Erhvervsudvalget og blev altså godkendt af Kommunalbestyrelsen. Og Foreningen Bornholm fik ret i, at kommunen ikke kan droppe vedligeholdelsen af Sydkyststien.

Kommentarer til den tredelte beretning:

Formanden kunne supplere med, at Generalforsamlingen netop i år skulle afholdes i Kyllingemoderen, fordi den i årets løb af Kulturstyrelsen er indstillet til fredning.

Og så afslørede han, at Foreningen sammen med Bornholms Historiske Samfund planlægger et initiativ på det kommende Folkemøde i 2015, fra Rådstuen i Sandvig.

Jens Camrath omtalte et par guidede ture til Madsebakke under det nyligt afviklede Folkemøde og mente, at der ved det kommende evalueringsmøde skulle tages fat på forskellige forhold omkring afviklingen af næste års Folkemøde, bl.a. at tilmeldingen skal ske inden den 31. december 2014.

Beretningerne blev enstemmigt godkendt.

2. **Gennemgang af det reviderede regnskab ved kassereren, Tonny Kofoed.**
Regnskabet kan ligeledes ses på foreningens hjemmeside.

Med 264 medlemmer mod sidste års 240 var årets indtægter i alt 53.510 kr. og udgifterne 25.558 kr. Med kursreguleringen af værdipapirer blev årets resultat i alt 55.799 kr.

Foreningens egenkapital pr. 31. december 2013 var 926.982 kr.

Foreningen Bornholm
Årsregnskab for 2013

Resultatopgørelse

	2012	
Indtægter		
Kontingenter	13.200	13.135
Renteindtægter bank	128	155
Renteindtægter obligationer	10.299	12.539
Udbytte investeringsforeningsbeviser	29.883	26.912
Modtaget tilskud	-	-
Indtægter i alt	<u>53.510</u>	<u>52.731</u>
Udgifter		
Møder og kørsel	1.410	-
Arbejder	8.334	5.557
Plakater og brochurer	4.998	-
Køb af bøger	1.782	-
Tryksager m.v.	2.580	2.266
Porto	3.691	799
Kontorhold	764	2.250
Gaver	1.024	500
Diverse udgifter	201	-
Juridisk assistance	-	26.004
Hjemmeside/internet	500	592
Vedligeholdelse møller	-	3.750
Depot- og bankgebyrer	274	205
	<u>25.558</u>	<u>41.923</u>
Resultat før kursregulering og nedskrivninger	27.952	10.808
Kursregulering værdipapier	27.847	2.032
Nedskrivning møller	-	(73.597)
Årets resultat	<u>55.799</u>	<u>(60.757)</u>

Balance pr. 31. december 2013

	2.012	
Aktiver		
Tilgodehavende kontingent	1.750	-
Tilgodehavende udbytteskat	-	4.999
Bankindestående i Danske Bank	275.304	191.993
Obligationer, nom. kr. 149.730 5% Østflernes Kredif.	159.393	222.395
Investeringsforeningsbeviser til kursværdi	491.525	473.422
3 møller	3	3
Grundareal i Tejn	1	1
Madsebakke, anskaffelsessum	-	111.500
Tilskud fra Sparekassen Bornholms Fond	1	(111.499)
Aktiver i alt	<u>927.977</u>	<u>892.814</u>
Passiver		
Gæld		
Skyldige poster	995	21.631
Egenkapital		
Foreningens formue	<u>926.982</u>	<u>871.183</u>
Passiver i alt	<u>927.977</u>	<u>892.814</u>
Afstemning af egenkapital		
Formue pr. 31. december 2012	871.183	931.940
Resultat 2013	<u>55.799</u>	<u>(60.757)</u>
Formue 31. december 2013	<u>926.982</u>	<u>871.183</u>

Rønne, den 26. januar 2014

Tonny Kofod
Kasserer

Revisorpåtegning

Vi har kontrolleret bilag og afstemt bankindestående og beholdning i depot med udskrifter fra bank.

Der er ingen bemærkninger i forbindelse med revisionen.

Rønne, den 24. 2014

Kai Platz
Revisor

Flemming Wibe
Revisor

1.

2.

Foreningen administrerer 3 legater: Hammers Legat med 26.000 kr., Schrøders Legat på 10.500 kr. og Legatet for vedligehold af Davidstatuen på 22.300 kr. Regnskabet for disse blev bekræftet og godkendt af dirigenten.

Regnskabet blev herefter enstemmigt vedtaget.

3. Indkomne forslag.

Ved fristens udløb er ikke kommet forslag til behandling på generalforsamlingen.

4. Fastsættelse af kontingent.

Det blev enstemmigt vedtaget, at kontingentet for 2014 skulle være uændret 50 kr.

5. Valg til bestyrelsen. Tre bestyrelsesmedlemmer var på valg: Finn Bræstrup Karlsen, Niels-Holger Larsen og Jørn Uffe Hansen. Jørn Uffe Hansen ønskede efter 36 år ikke at fortsætte i bestyrelsesarbejdet. I stedet nyvalgte Niels-Jørn Jensen.

6. **Valg af revisorer.** Foreningens to revisorer er på valg skiftevis hvert år: Kai Platz blev enstemmigt genvalgt.

7. **Valg af bestyrelsessuppleant.** Maud Westh blev nyvalgt.

8. **Eventuelt. Niels-Holger Larsen** inviterede til et arrangement "I fotograf Valdemar Myhres fodspor", der afvikles lørdag den 23. august kl. 14 med start ved Gudhjem Museum, hvor en udstilling med Myhres billeder ligeledes kan ses.

Formanden **Svend Kramp** omtalte planer om en ekskursion i efteråret til forsvarsanlæggene ved Dueodde.

Formanden afsluttede generalforsamlingen med en tak til dirigenten for myndig og veludført ledelse samt en helt speciel tak til **Jørn Uffe Hansen** for 36 års bestyrelsesarbejde.

Jørn Uffe causerede herefter over disse mange år samt løst og fast om et langt liv som lokalhistoriker i Rutsker.

Referent **Finn Hansen**